

Bevindingen Plaswijck 2804 als startwijk warmtetransitie

Bewonersorganisatie
wijkteam Plaswijck 2804

Gouda, april 2021

Bij deze notitie is gebruik gemaakt van een voornotitie van de WTM.

Achtergrond: Nederland wordt aardgasvrij

De rijksoverheid heeft besloten dat vanwege een aantal redenen Nederland in 2050 aardgas vrij moet zijn. Als onderdeel van de warmtetransitie zal Gouda één of twee startbuurten aanwijzen, waar nader onderzoek zal plaatsvinden naar de mogelijkheden om aardgasvrij te worden. Plaswijck is een kandidaat. Een grote wijk: 5.500 woning en 13.000 inwoners, met een groot winkelcentrum en (middelbare) scholen.

Voorliggende vraag: Plaswijck als 'startbuurt'?

Willen wij dat onze wijk Plaswijck (postcode 2804) als startwijk wordt aangewezen, en zo ja, onder welke voorwaarden? Deze vraag heeft in de afgelopen maanden centraal gestaan.

Burgersinspraak: kleine meerderheid vóór aardgasvrij worden, maar draagvlak nu is dun

- Om een goed beeld te krijgen van hoe wijkbewoners denken over de voorgenomen warmtetransitie zijn 5 online sessies gehouden, samen met de gemeente Gouda, waaraan in totaal ca. 250 bewoners hebben meegedaan.
- Verder is een wijkbrede bewonersenquête gehouden, verspeid onder ca. 3000 mailadressen, met een van respons 630 enquêteformulieren.
- Er zijn ca. 150 reacties binnengekomen via andere social media.
- Op de gemeentelijke (stadsbrede) enquête zijn 1600 reacties binnengekomen (totaal bereik onbekend), waarvan ca. de helft (!) uit Plaswijck.
- Energiearmoede en financiële consequenties meest genoemde zorg- en kritiekpunt.
- Veel onbekendheid en onduidelijkheid over de financiële, technische en juridische implicaties.
- Veel aarzeling, terughoudendheid, kritiek, ook politieke en inhoudelijke statements over waterstof, kernenergie enz..
- Een zwijgende meerderheid die met enige reserves, maar wel met belangstelling de discussie en presentaties volgt.
- Oordeel bewoners over warmtetransitie in hun eigen wijk: 55% voor en 45% tegen. Hiervan is 25% zeer tegen. Overigens is 16% zeer voor.
- De onderstroom lijkt goed, veel bewoners hebben nu wel besef dát de warmtetransitie er aan komt.

=> Al met al was de respons lager dan wij gewend zijn. Wel was de intensiteit groter, dat wil zeggen de inhoud van de reacties was uitgesprokener. Er is een gemengd beeld, een kleine meerderheid is vóór (55%), maar er is een duidelijke groep zeer tegen. Het draagvlak is daarmee nu (te) dun.

Onderzoeken of nog niet afgerond of nog te veel onzekerheidsmarges

- Er zijn verschillende voor-onderzoeken gehouden naar de mogelijkheden, kosten en technisch gevolgen van de warmtetransitie in de wijk. Deze zijn gedaan door de WarmteTransitieMakers. Deze laten een voorzichtig positief beeld zien over de financiële, technisch en procedurele mogelijkheden. Echter de onzekerheidsmarges zijn groot (soms 40%).
- Niet alle onderzoeken zijn gereed. Veel alternatieven zijn nog niet volledig onderzocht, of konden nog niet onderzocht worden. De onderzoeken die er zijn kennen een indicatief karakter. De keuze individuele vs. collectieve oplossingen laat nu nog geen eenduidig beeld zien.
- Belangrijk is dat de onderzoeken van kernspelers als Mozaïek Wonen (groot woningbezit in de wijk) en Stedin (netbeheerder) nog niet gereed zijn.
- De hele discussie van individuele (zoals warmtepompen) vs. collectieve oplossingen (zoals warmtenetten) moet zuiver gevoerd worden. Onbekend is ook nog wat de consequenties zijn als de hele wijk komende jaren naar energielabel A-B overgaat (moet overgaan).
- De Regionale Energie Strategie 1.0 presenteert in hoofdstuk 3 de onderzoeken naar de warmtetransitie in de regio en concludeert dat -kort samengevat – er te weinig lokale alternatieve warmtebronnen zijn en dat de scenario's geen vastomlijnde toekomstbeelden bieden.

=> Al met al zijn de tot dusver gepresenteerde onderzoeken waardvol als indicaties voor de (on)mogelijkheden, maar zijn ze nu nog onvoldoende om al definitieve besluiten op te gaan baseren.

Wijkanalyse en wijkkracht: Plaswijck objectief gezien geschikt als startwijk

- Grote warmtevragers zoals winkelcentrum Bloemendaal, met omliggende flats.
- Idem Mammoet met scholen en pwa-kazerne.
- Groot corporatiebezit van Mozaïek Wonen. Ook Woonpartners heeft bezit in de wijk.
- Het deel met particulier woningbezit vormt binnen Plaswijck een nader te onderzoeken onderdeel, gezien de kosten die individuele eigenaren moeten maken.
- Nabij gelegen alternatieve warmtebronnen: vooral aquathermie uit de Reeuwijkse Plassen.
- Veelvormigheid in huizentypen >> veel oplossingsrichtingen.
- Veel blokken met gelijkvormige typen huizen >> financieel voordelig.
- Gemengde wijk qua bevolking, sociale cohesie, leefbaarheid en sociale klasse. Van zeer welvend tot aandachtswijk. Enige aandachtspunt.
- Grote wijk, 5.500 woningen met 13.000 bewoners: Veel massa. Opdelen in clusters raadzaam.
- Bewonersactiviteiten en organisatiekracht in onze wijk: goed tot zeer goed.
- De voor dit project opgebouwde kennis, kunde en netwerk in de wijk: goed tot zeer goed.

=> Kijkend alleen naar deze cijfers en criteria is Plaswijck meer dan geschikt om als proeftuin te beginnen.

Koppelkansen en rol woningcorporatie: zeer groot

- Een plus zijn de grootschalige renovatieplannen voor Burgenlustenbuurt door Mozaïek wonen, inclusief de daarbij behorende herstructurering openbare ruimte.
- Het rapport van de WTM hierover: "Budget gemeente is beperkt. Zij kan niet ingaan in een grondig transformatietraject zoals door Mozaïek Wonen gewenst. Gemeente denkt nog over na. Gemeente heeft ook baat bij behouden betaalbare gezinshuurwoningen die schaars zijn in de rest van Gouda."

=> Hoewel financiële kaders nog niet duidelijk zijn, zijn koppelkansen evident gezien grote corporatiebezit.

Strategische overwegingen: bezint eer ge begint en als we beginnen dan wel samen

- Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft alle proeftrajecten 'aardgasvrij maken' in Nederland onderzocht: overal loopt het niet goed. Zie ook de NRC serie hierover.
- Inspraak- en communicatieproces in Gouda tot dusver onder te grote tijdsdruk. Draagvlak onder wijkbewoners mede daardoor nu niet echt groot. Afstemming moet beter.
- Samenwerking met alle betrokken partijen biedt juist in deze wijk grote voordelen. Eigenlijk moet je als je hier wilt starten dat samen doen.
- In het Nationaal Klimaatakkoord staat dat bij nieuwe duurzame energiebronnen gestreefd moet worden naar een minimum percentage lokaal eigendom. Dit op termijn hier zeker nader uitwerken.
- Duidelijk dat de overheid, de gemeente, de regie heeft bij de warmtetransitie.
- Kortom, vooraf in WijkUitvoeringsPlannen de kaders van samenwerking goed vastleggen.

=> Juist in deze wijk met zijn massa én diversiteit biedt kansen, maar dan met alle partijen dus gemeente, bedrijven, coporaties, netbeheerders, winkeliersverenigingen, scholen, banken en bewoners(organisaties). Dit in het WijkUitvoeringsPlan Plaswijk dan ook van te voren goed afstemmen.

Voorwaarden en uitgangspunten Plaswijk als startbuurt

- Als Plaswijk wordt aangewezen als startwijk dan inderdaad in verschillende clusters opdelen, waarbij verschillende opties kunnen worden uitgewerkt.
- Technische onderzoeken nader uitwerken.
- Duidelijkheid over mogelijkheden en voorwaarden van financiële tegemoetkoming vanuit het Rijk.
- Meer duidelijkheid over de financiële, technische, juridische en sociale gevolgen.
- Samenwerking met alle partijen vastleggen in WijkUitvoeringsProgramma.
- Waarborgen dat zoals steeds is gezegd de transitie haalbaar en betaalbaar moet zijn.
- Verdere communicatie naar burgers eerst afstemmen met bewonersorganisatie.
- Een projectbureau of projectondersteuning voor bewoners(organisaties) is nodig.
- En dan graag ook lezen: “Proeftuinen aardgasvrij: van plannen naar actie, Stichting Buurkracht”

Mogelijke startblokken in Plaswijk

- De volgende buurten/blokken lijken de meeste aangewezen om te starten, dit dus onder voorbehoud van dat er éérst meer duidelijkheid komt over de financiële, technische, juridische en sociale gevolgen.
- Voor de wijk Plaswijck houden wij zelf 17 buurten aan. Daarvan is nu de Boerensloot / Bloemendaalseweg niet meegenomen. De aantallen zijn te klein en woningen te ver uit elkaar.
- Voor de overige 16 buurten zijn alle criteria en onderzoeken afwegend er 7 buurten als startblok te beschouwen (dat zijn de nummers 1 t/m 7) en 6 buurten als reserve blok (de letters A t/m F).
- De volgorde is niet op basis van aanbeveling / prioritering.
- Belangrijk: de mening van bewoners in deze buurten zelf is uiteraard van belang ...

Startblok 1: Burgen & Lustenbuurt Noord & Burgenbuurt Zuid: corporatiebezit, mix koop/huur, winkelcentrum bloemendaal, plus flats winkelcentrum, eenvormigheid blokken woningen

Startblok 2 = Mammoet: middelbare scholen, pwa, nabijheid reeuwijkse plassen

Startblok 3 = Breevaart en Jumilage en Bodegraafsestraatweg: klein en reeuwijkse plassen

Startblok 4 = Watergrassen: slagkracht, financieel draagkracht, individuele oplossing, proef opslag wijkaccu, eenvormigheid woningen

Startblok 5 = Steinen: eenvormigheid woningen met sociale cohesie

Startblok 6 = Zomen: bezit corporatie én particulier, eenvormigheid woningen, minder draagkrachtig

Startblok 7 = Catsveld: klein en gelijkvormige huizenblokken en vve's.

Blok A = Albrechtveld: ev. mee laten gaan met Catsveld

Blok B = Hoefs: keuze is aan woningcorporatie

Blok C = Hoeven: ev. mee laten gaan met ander blok

Blok D = Prinsessenflats: grote gelijkvormige flats en veel volume, maar geen vve en ver van warmtebron

Blok E = Werven: ev. mee laten gaan met ander blok

Blok F = Zevenburgen: kan zeker meelopen met startblok 1, klein/overzichtelijk, gelijkvormige woningen, kan eigenlijk ook als nummer 8 zelfstandig starten.

Collectieve wijkacties gaan gewoon door

In ieder geval zullen 2021 nog vervolgacties plaatsvinden gericht op het verduurzamen van woningen. Deze zijn mogelijk gemaakt door een subsidieregeling van de gemeente Gouda. Het gaat om:

- isoleren glas (combi met kozijnen);
- isoleren kruipruimte;
- aankoop zonnepanelen;
- warmtescan acties;
- hybride cv-installaties en warmtepompen.

=> Deze collectieve wijkacties lopen sowieso dit jaar door. Zij zullen óók gebruikt gaan worden om wijkbewoners betrokken te houden bij de warmtetransitie en bij de wijk-energiecoöperatie.

Aanbeveling Plaswijck als startwijk: kan zeker, maar wanneer ...

Er zijn objectief gezien genoeg positieve redenen om Plaswijck als startwijk aan te wijzen. We gaan als bewonersorganisatie dan ook verder met organisatie opbouw, onderzoeken en wijkacties. Maar gezien de 1) nog onvoldoende technische onderzoeken, 2) de financiële onduidelijkheden en 3) een dun draagvlak bij bewoners lijkt het raadzaam om een definitief besluit uit te stellen. Of we worden wél nu al startwijk maar dan onder de voorwaarde dat deze drie aspecten als eerste binnen de startwijk-aanpak worden verhelderd.